

Chấn thương – Vết thương mạch máu ngoại biên

Khái niệm, dịch tễ học, giải phẫu bệnh, sinh lý bệnh, tiến triển

PGS.TS.BS. Nguyễn Hữu Ước và Cộng sự

Trung tâm Tim mạch & Lồng ngực _ Bv Hữu nghị VIỆT ĐỨC

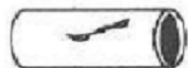
MỤC TIÊU

- Không nhắc lại kiến thức cơ bản
- Hình thức “**Thảo luận**” là chính
- Tập trung vào những điểm nhấn: khác biệt, khó hiểu, kinh nghiệm, thực tiễn ...
- Quan điểm có tính khác biệt, đặc thù riêng của Việt Đức và ĐHYHN.
- Nền tảng để Hội thống nhất và viết các “Guidelines” về các bệnh mạch máu.

KHÁI NIỆM – DỊCH TỄ

- Mạch “ngoại biên”, hay “ngoại vi”, hay “chi” [peripheral – limbs]
- “Động mạch” hay “Mạch máu”
- “Vết thương mạch máu” (vết thương động mạch) – hay “chấn thương mạch máu”; “vết thương mạch máu”
- Tổn thương Tĩnh mạch, Thần kinh – thể tổn thương riêng hay coi là tổn thương phối hợp (cả 2).
- Tách bài giảng riêng hay giảng chung trong 1 bài.
- Có khác biệt về thống kê dịch tễ CTĐM và VTĐM ở các cơ sở y tế.

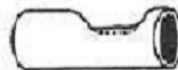
GIẢI PHẪU BỆNH

Vết thương

Dập + Đứt rời

VT bên lớn

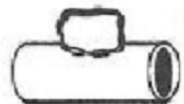
Co thắt +/- dập

Dập + Huyết khối

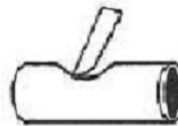
Dập + giãn phồng ĐM

VT + giả phồng ĐM

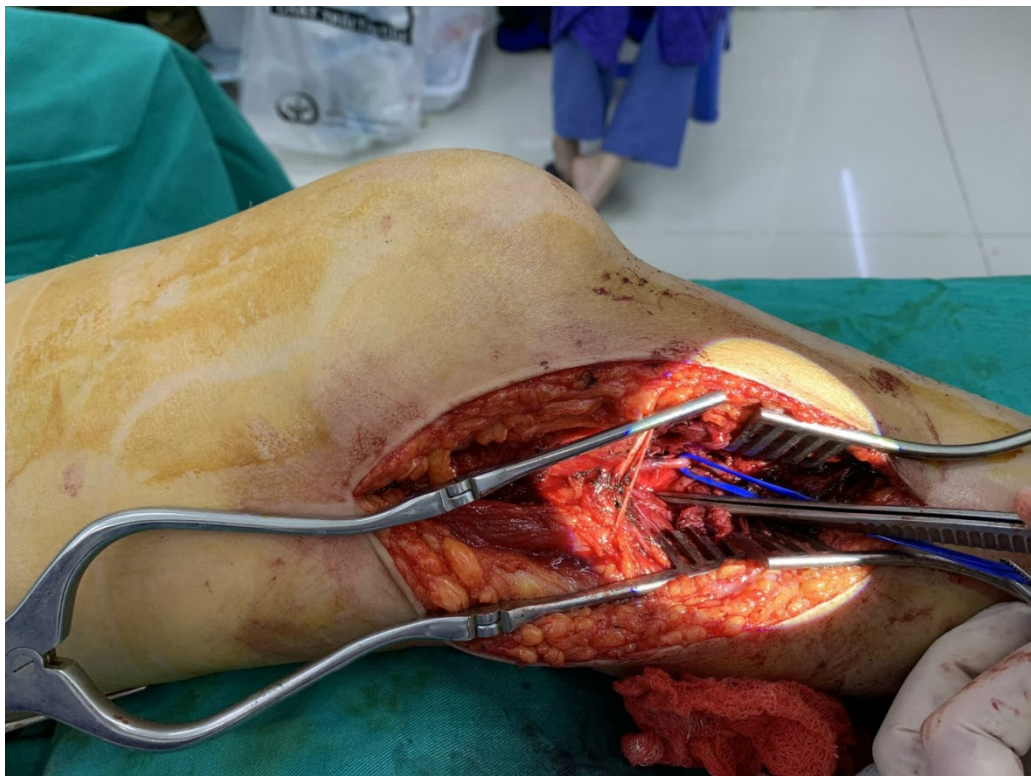

Thông ĐM-TM

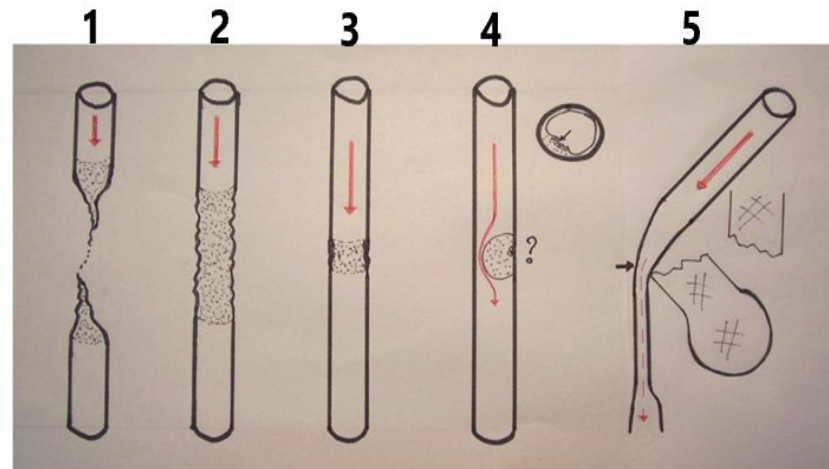
Đè ép từ bên ngoài

Các Hình thái CT - VT động mạch chi

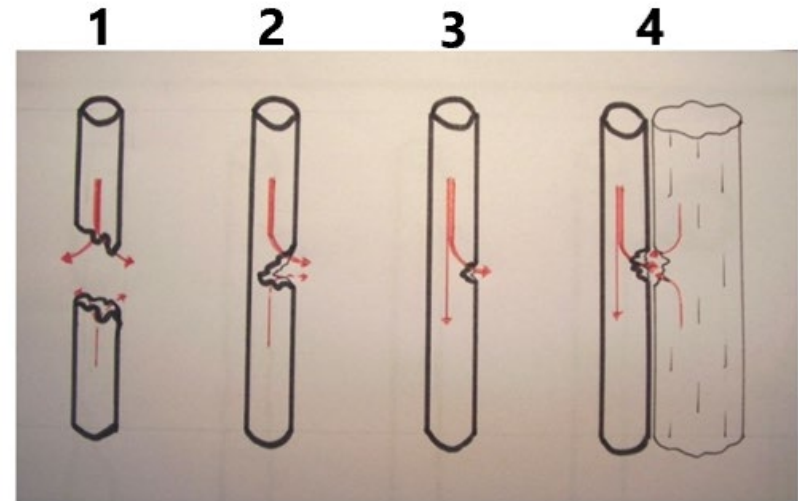
Chấn thương động mạch

- Nguyên nhân
- Cơ chế:
  - Gián tiếp (90%) – gãy xương, trật khớp
  - Trực tiếp (10%) – vật tù va đập
- Thương tổn:
Đụng dập – Huyết khối – Tắc mạch
(không chảy máu !!!)
- Rất ít tổn thương TM, TK: do cơ chế, do đặc điểm cấu trúc, do liên quan giải phẫu.

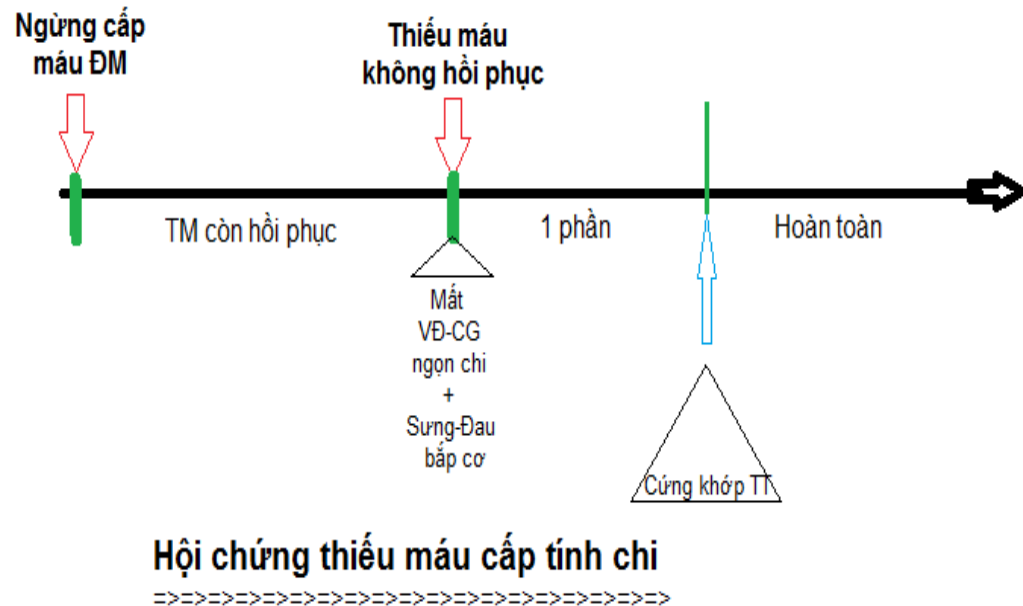
Vết thương động mạch

- Nguyên nhân
- Cơ chế: chọc, cắt, cứa, xuyên.
- Thương tổn: **Vết thương** – **Chảy máu nhiều** (tụ máu, chảy ra ngoài !!!)
- Hay tổn thương TM, TK: do cơ chế, do đặc điểm dịch tể, do liên quan giải phẫu.
- Thiếu máu chi (1,2) hay không (3)
- Giả phình ĐM

SINH LÝ BỆNH

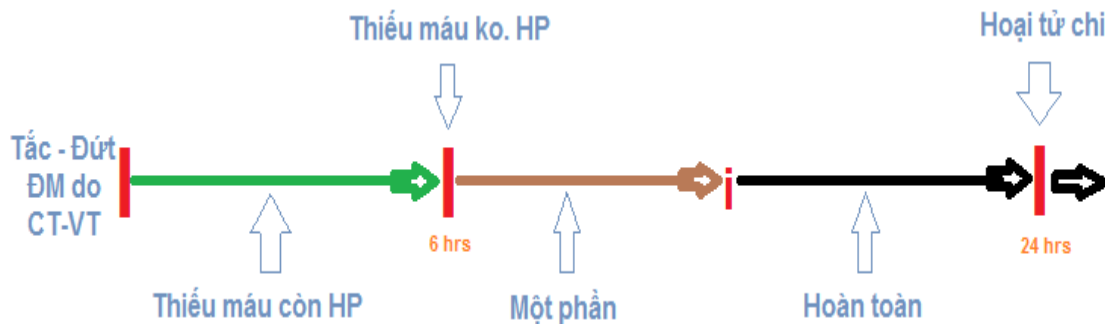
- H/c thiếu máu cấp tính chi ?
  - Đặc điểm GPB ĐM (CT hay VT)
  - Vị trí ĐM bị thương
  - Tổn thương phần mềm (TH phụ)
  - Huyết động
  - Sơ cứu
- Phân giai đoạn thiếu máu ứng dụng LS (>>> 5P)
- Các dấu hiệu LS tương ứng giai đoạn thiếu máu

TIẾN TRIỂN

- Ý nghĩa mốc 6 giờ, 24 giờ - Tương đối, thay đổi theo nhiều yếu tố.
- Hoại tử chi (50 – 100%).
- Thiếu máu bán cấp chi → thiếu máu mạn tính (+)
- Thiếu máu mạn tính chi ($\pm$)
- Không thiếu máu chi (VT bên nhỏ) – Giả phòng.

BỆNH VIỆN HỮU NGHỊ
VIỆT ĐỨC
UNIVERSITY HOSPITAL

Thank you for your attention !

Địa chỉ liên lạc:

PGS.TS.BS. Nguyễn Hữu Ước

Bệnh viện Hữu nghị Việt Đức

40 Tràng Thi, Hoàn Kiếm

Hà Nội – Việt Nam

uocdhyhn101@yahoo.com.vn

dr.uoc.cvts.vietduc@gmail.com

Tel: +84 903239788

Chấn thương – Vết thương mạch máu ngoại biên

SƠ CỨU

PGS.TS.BS. Nguyễn Hữu Ước và Cộng sự
Trung tâm Tim mạch & Lồng ngực _ Bv Hữu nghị VIỆT ĐỨC

Theo đặc điểm Giải phẫu bệnh – sinh lý bệnh

Chấn thương ĐM

- Cố định gãy xương, trật khớp bằng nẹp.
- Hồi sức chống choáng, truyền dịch - máu.
- Cho thuốc chống đông nếu không có các nguy cơ chảy máu.
- Mở cân chi dưới thương tổn (++)
- Kháng sinh, thuốc phòng uốn ván (có VT)
- Chuyển ngay lên tuyến có khả năng điều trị thực thụ.

Vết thương ĐM

- Cầm máu vết thương.
- Cho thuốc chống đông (++)
- Mở cân chi dưới thương tổn ($\pm$).
- Cho kháng sinh, thuốc phòng uốn ván.
- Hồi sức chống choáng, truyền dịch - máu nếu cần.
- Chuyển ngay lên tuyến có khả năng điều trị thực thụ

Cầm máu vết thương

- **Mở cân:**

- Quan niệm ?
- CĐ: nếu thiếu máu chi đã muện vào giai đoạn không hồi phục 1 phần hoặc tiên lượng sẽ tiến triển đến giai đoạn này trên đường vận chuyển lên tuyến chuyên khoa

- Băng ép (++++). Khi thất bại mới dùng các biện pháp khác.
- Chèn chặt gạc vào VT và khâu kín da bên ngoài (+++).
- Phẫu thuật thắt ĐM trên và dưới vị trí bị thương (+)
⇔ kéo dài thời gian thiếu máu).
- Garô (+)
  - Cần đúng kĩ thuật và tuân thủ đầy đủ qui trình của Garô.
  - Chỉ khi tiên lượng được thời gian từ khi Garô - điều trị thực thụ là < 6 giờ.

Dùng Heparine

- Cần đảm bảo cầm máu chắc chắn trước khi dùng thuốc.
- Heparin tiêm TM - liều 100 - 200 đơn vị /kg /24 giờ.
- Chế phẩm hiện tại là lọ 5 ml (5000 đ.vị / 1 ml).
- Cách dùng:
  - Pha tổng liều/24 giờ + huyết thanh (mặn 9‰, hoặc ngọt 5‰) vào bơm tiêm 20 - 50 ml, **tiêm TM chia thành từng liều nhỏ**, cách nhau 2 - 4 giờ /1 lần.
  - Pha tổng liều/24 giờ vào lọ huyết thanh 500ml, truyền TM chậm 24 giờ.
  - **Dùng bơm tiêm điện**, cách pha thuốc tính theo tổng liều 24 giờ.

Thank you for your attention !

Địa chỉ liên lạc:

PGS.TS.BS. Nguyễn Hữu Ước

Bệnh viện Hữu nghị Việt Đức

40 Tràng Thi, Hoàn Kiếm

Hà Nội – Việt Nam

uocdhyhn101@yahoo.com.vn

dr.uoc.cvts.vietduc@gmail.com

Tel: +84 903239788

